

BIBLIOGRAFIA SOBRE L'HOSPITALET

Actualització 1985-1991 i índexs acumulatius

Cristóbal Urbano Salido
Agustín Castellano Bueno
Joan Camós i Cabeceran

L'Hospitalet, 1992

Publica: **Centre d'Estudis de l'Hospitalet**
C. Major, 57, 08901 L'Hospitalet
Tel. 338 60 91

Edició tancada a 31/12/91

ISBN 84-600-8043-9

D. L. B-26078-92
Disseny i producció: **Direcció de Comunicació i Imatge**
Imprimeix: *T. G. Alfarid, S.A.*

Tel. 377 97 11* - Fax 377 28 11
08940 Cornellà de Llobregat

Tirada: 3000 exemplars

SUMARI

INTRODUCCIÓ	11
1. MARC NATURAL I GEOGRÀFIC	25
1.1. MEDI FÍSIC	27
1.2. TOPONÍMIA	35
1.3. CARTOGRAFIA	36
1.4. CONTEXT GEOGRÀFIC DE LA CIUTAT	39
1.4.1. Divisió territorial	40
1.4.2. Fet geogràfic metropolità	47
1.4.3. Geografia del Baix Llobregat	49
1.4.4. Geografia del Barcelonès	50
2. HISTÒRIA	53
2.1. PREHISTÒRIA I HISTÒRIA ANTIGA	58
2.2. HISTÒRIA MEDIEVAL	61
2.3. HISTÒRIA MODERNA	65
2.4. SEGLE XIX	69
2.5. SEGLE XX	78
3. BIOGRAFIES I ENTREVISTES	91
4. PATRIMONI HISTÒRIC	101
4.1. HISTÒRIA DELS CARRERS	111
5. SOCIETAT I POBLACIÓ	115
5.1. SOCIOLOGIA	117
5.2. ESTADÍSTIQUES	124
5.3. DEMOGRAFIA	126
5.4. GRUPS DE POBLACIÓ	129
5.4.1. Infants	129
5.4.2. Joves	130
5.4.3. Dones	132
5.4.4. Vells	132
5.4.5. Col·lectius amb dificultats d'integració	135
5.5. SOCIOLINGÜÍSTICA I NORMALITZACIÓ DE LA LLENGUA	136
5.6. ASSOCIACIONISME	140
5.6.1. Religiositat i Església	142
5.6.2. Moviment veïnal	144

5.6.3. Entitats diverses	145
5.7. FESTES I TRADICIONS	147
5.8. COMUNICACIÓ I PREMSA	149
6. ECONOMIA	153
6.1. AGRICULTURA	160
6.2. INDÚSTRIA	162
6.2.1 Història de la indústria	162
6.2.2. Indústria	165
6.3. SERVEIS I COMERÇ	169
6.4. TREBALL	171
7. POLÍTICA I ADMINISTRACIÓ	175
7.1. POLÍTICA	177
7.2. ADMINISTRACIÓ PÚBLICA	179
8. URBANISME I EQUIPAMENTS	189
8.1. URBANISME	191
8.2. HABITATGE	200
8.3. TRANSPORTS	202
8.4. SEGURETAT I PROTECCIÓ CIVIL	206
9. ENSENYAMENT, CULTURA I ESPORTS	209
9.1. ENSENYAMENT	211
9.1.2. Experiències pedagògiques	218
9.2. CULTURA	224
9.2.1. Equipaments culturals	226
9.2.2. Activitat cultural	230
9.2.3. Lleure infantil i juvenil	238
9.3. ESPORTS	242
10. SANITAT I SERVEIS SOCIALS	247
10.1. SANITAT	249
10.2. SERVEIS SOCIALS	258
11. OBRES DIVERSES	265
11.1. BIBLIOGRAFIA I FONTS D'INFORMACIÓ	267
11.2. CONGRESSOS	269
11.3. CERTÀMENS LITERARIS	271
12. PUBLICACIONS PERIÒDIQUES	275
12.1. PUBLICACIONS FINS AL 1940	277
12.2. PUBLICACIONS DES DE 1940	277
ÍNDIX D'AUTORS	293
ÍNDIX DE MATÈRIES	405

PRESENTACIÓ

Des de l'arribada de la democràcia als ajuntaments, aquests han estat essencialment preocupats per millorar la qualitat de vida dels entorns on insereixen, donat el dèficit de serveis i infraestructures que s'heretava. Aquest augment de la qualitat de vida dels ciutadans que es pretenia, s'aconseguia promovent canvis fesonòmics a les ciutats, i oferint un ventall de serveis que permetessin fer les ciutats més segures, habitables, i amb serveis socials, culturals i esportius de dignitat per a tothom.

Una gran part dels problemes heretats de la pre-democràcia ja s'han resolt, i ara els ajuntaments afronten reptes, com la millora de l'entorn i l'oferiment de serveis des d'una perspectiva no tan urgent en les decisions que cal emprendre.

L'Ajuntament de L'Hospitalet, en aquesta línia, va ser pioner en la confecció d'estudis i en el suport a publicacions i recerques que responien a un coneixement exhaustiu i objectiu de la ciutat, per tal de conèixer-la millor i donar suport científic a alguns propòsits escomesos; bons exemples són la col·lecció Dades de l'Àrea de Serveis Socials de l'Ajuntament, en el seu moment, o publicacions dels mateix Centre d'Estudis, com la que aquí presentem.

Però els progressos de la realitat social i els canvis soferts per la nostra ciutat exigeixen una continuïtat real i sistemàtica a aquesta mena d'aproximacions, per tal de completar un procés indubtable d'enriquiment cultural per una banda, i d'instruments científics d'ajuda a la decisió per l'altra.

Dins d'aquest context, i des de fa tres anys, en el marc de l'Alcaldia de la nostra ciutat es va començar a posar en marxa un Departament d'Estudis sobre les diverses realitats de la ciutat, des de l'estructura del propi ajuntament, per tal que donés resposta a una gran parts d'interrogants que hi ha sobre el municipi –pel que fa a l'anàlisi prospectiva, a dades significatives, a recopilació d'informacions–, i promoure accions pròpies o concertades amb altres institucions acadèmiques o d'estudiosos, per establir una tasca de recerca sobre la ciutat, o de suport a aquesta tasca, d'una manera sistemàtica i coherent.

És en aquesta perspectiva que, a partir d'una iniciativa i realització dels treballs per part del Centre d'Estudis de L'Hospitalet, es presenta la *BIBLIOGRAFIA SOBRE L'HOSPITALET: 1985-1991* que teniu en les vostres mans.

El suport que ofereix l'Ajuntament a aquesta publicació no solament vol tenir un aspecte estrictament econòmic, o exclusivament d'ajut a una iniciativa des del teixit social, com representa aquesta acció del Centre d'Estudis de L'Hospitalet. És, per sobre de tot, una aposta per continuar en la tasca començada de manera sistemàtica pel Departament d'Estudis, de promoure processos d'estudi, anàlisi i producció d'eines

que puguin ser útils als diversos estudiosos, tot tenint present que aquest procés enriquirà notablement els coneixements de la ciutat, i podrà suposar un doble sentit: per una banda crear espais permanents de recerca, creació i producció intel·lectual, i per l'altra donar suport a processos de reflexió que puguin contribuir a una millor acció de govern de l'ajuntament. És en aquesta perspectiva que el Departament d'Estudis de l'Ajuntament intenta (amb més de 20 monografies en menys de dos anys), propiciar i acollir un espai ric de producció i recerca. D'aquí el suport decidit a aquesta publicació, i d'altres iniciatives que permetin enriquir el processos de recerca a la ciutat.

Com a treball, aquest recull bibliogràfic és una recopilació important que mereix un reconeixement a un gran esforç de selecció, sistematització, recerca de fonts, estructuració de presentació; al capdavant, un digne producte que l'Ajuntament té l'honor de presentar i reconèixer en la seva dimensió, més enllà d'algunes absències o de manques de material, segurament per la falta, encara, d'un procés continuat de manteniment de les bases de dades (cal dir que l'Ajuntament està estudiant, com una forma de continuïtat del present treball, una iniciativa el Centre d'Estudis, el Projecte Babel, que es tracta d'una base de dades documental informatitzada i inter-connectada amb diversos centres de recerca i consulta).

Finalment, cal agrair i felicitar a tots els qui han intervingut en aquesta obra, tant als qui l'han fet possible des de l'entitat promotoracom, particularment, als realitzadors, per l'esforç i capacitat que demostren.

Des del Departament d'Estudis de l'Ajuntament esperem poder continuar cooperant amb iniciatives d'aquest caire que, segurament, a més de ser necessàries, enriqueixen i dignifiquen notablement la vida cultural i cívica de la ciutat, i ens ajuden a reflexionar sobre ella amb el fi de poder aportar elements de qualificació i millora de les accions que des del Govern Municipal s'emprenen per tal de millorar la qualitat de vida del ciutadans.

Departament d'Estudis

Direcció de Serveis de Promoció Econòmica i Estudis

Ajuntament de L'Hospitalet

Des de bon començament la recerca, l'anàlisi i el desenvolupament de la identitat de la ciutat van ésser objectius prioritaris del Centre d'Estudis. El caràcter metropolità de l'Hospitalet, la seva posició no central en aquesta conurbació, i el creixement desproporcionat i desordenat, motivà la recerca dels trets identificadors i de les causes dels conflictes urbans, aspectes tots dos fonamentals per a qualsevol col·lectivitat que vulgui millorar el seu medi.

És en aquest context que l'any 1985 es va publicar la **Bibliografia sobre l'Hospitalet** de la qual és continuació i complement la que teniu a les vostres mans. Els objectius de la publicació són, doncs, els mateixos:

1. Oferir un instrument de treball per conèixer la nostra realitat. És útil que tota persona preocupada per la història i problemes actuals de la ciutat tingui al seu abast el llistat de publicacions i estudis que tracten sobre l'Hospitalet. Va dirigida, doncs, als estudiosos en general, als professionals que treballen a la ciutat, als diferents agents socials i culturals i especialment als educadors de qualsevol nivell que vulguin introduir els alumnes en el coneixement del medi.
2. Saber on es troba actualment la investigació sobre la ciutat, a qualsevol nivell o problema que l'afecti. Des d'aquest coneixement es podran impulsar estudis des de la Universitat i d'altres àmbits, obrint noves qüestions, o proposant un nou punt de vista als temes ja tractats anteriorment.
3. Donar a conèixer la ciutat als nostres veïns. Una simple enumeració dels temes estudiats tal i com aquí apareixen, evidència quina ha estat la nostra història, en quina situació estem o quins problemes hem d'afrontar.

1. CARACTERÍSTIQUES D'AQUESTA BIBLIOGRAFIA

És una bibliografia de caire enciclopèdic: **contempla documents sobre l'Hospitalet** de qualsevol tema, a més de les actes de seminaris i congressos realitzats a la ciutat, i dels projectes i experiències didàctiques realitzades a les escoles de l'Hospitalet. No s'han contemplat les obres «d'autors de l'Hospitalet».

Els **límits geogràfics** són: el municipi de l'Hospitalet i les comarques del Barcelonès o del Baix Llobregat quan els documents considerats estudien la comarca incloent-hi l'Hospitalet, ja que si bé actualment sembla definitiva l'adscripció comarcal al Barcelonès, nombrosos estudis contemplen l'Hospitalet dins del Baix Llobregat. El mateix passa amb els documents sobre l'àrea metropolitana de Barcelona.

Biblioteques consultades: Centre d'Estudis de l'Hospitalet, Biblioteca Pública Can Sumarro, Arxiu Històric de l'Hospitalet, Centre de Recursos Pedagògics Ciutat de l'Hospitalet, Patronat Municipal de Serveis Comunitaris, Biblioteca de Catalunya, i puntualment algunes altres especialitzades i universitàries. Els fons d'aquests centres han estat buidats de la forma més exhaustiva que ens ha estat possible. Per a complementar han estat consultades altres fonts com repertoris bibliogràfics, catàlegs, o les bibliografies citades dins de monografies.

Amb l'interès de recollir el màxim possible d'informació s'han ressenyat tot **tipus de documents**: llibres, fullets, articles de revistes especialitzades, articles en publicacions periòdiques de caràcter general, àudio-visuals, mapes i documents cartogràfics, publicacions periòdiques editades a l'Hospitalet o sobre l'Hospitalet, i finalment, informes no publicats i estudis inèdits (tesis, tesines, memòries, informes, treballs de curs, projectes d'investigació, borses d'estudis, i estudis i treballs dels departaments i serveis municipals).

Hem volgut aplicar un criteri d'exhaustivitat fins allà on les nostres possibilitats ens ho han permès, excepte en el cas dels articles en revistes i premsa de caire general amb els quals hem aplicat un cert criteri selectiu.

La bibliografia s'aplega per ordre temàtic seguint uns capítols i apartats similars als de l'anterior edició, amb els quals no hem volgut trencar totalment, per ser aquesta obra continuadora de l'anterior. Un índex de matèries buida les dues obres de forma acumulativa, i possibilita la recuperació per matèries. El sistema d'alfabetització emprat és l'anomenat discontinu (paraula per paraula).

Hem barrejat tots els tipus de documents per a no trencar constantment la lectura seqüencial dins d'un capítol o tema i per a no separar els diferents treballs d'un autor en un mateix tema, independentment de si es tracta d'una obra publicada o inèdita, o si és un petit article de revista.

Les cites porten un número individualitzador que les identifica en els índexs. Estan normalitzades segons la norma ISO 690-1987 i responen a 6 tipus de documents:

1. Monografies

COGNOMS, Nom

Títol de l'obra. Edició. Lloc de publicació : editorial, any. Nombre de pàgines : indicació d'il·lustracions i altres detalls ; dimensions. (Títol de la col·lecció ; número). Notes.

Resum-comentari

Localització

2. Revistes

Títol de la publicació. Menció de responsabilitat. Numeració. Lloc de publicació : editor, any inici-any fi. Mides. Notes. Indicació sobre l'estat: no es continua publicant (↓), sense dades (?), o viva.

3. Articles de revista

COGNOMS, Nom

«**Títol de l'article**». ***Títol de la publicació***. Vol., núm. (mes i any), pàgines en què es troba l'article. Notes.

Resum-comentari

Localització

4. Analítiques de monografia o de congrés

COGNOMS, Nom

«**Títol del capítol o part**». EN: COGNOMS, Nom. ***Títol de l'obra***. Edició. Lloc de pub. : editorial, any. Volum i pàgines on es troba ubicat el capítol o part. Notes.

Resum-comentari

Localització

5. Informes o inèdits

COGNOMS, Nom

«**Títol de l'informe o la tesi**». Any de realització. Descripció física. Nota de tesi. Altres notes. Mecanografiat.

Resum-comentari

Localització

6. Materials no-llibre

COGNOMS, Nom

Títol del document. [designació del tipus de material]. Lloc de pub. : editorial, any. Extensió i característiques.

Resum-comentari

Localització

Els comentaris s'han fet amb la intenció que siguin un petit estat de la qüestió en cada tema, amb un estil lliure i col·loquial, per tal d'orientar el lector sobre el contingut del document. No s'han fet més que en les cites de primera mà en les que l'extensió

i interès del document ho justificava. Amb un asterisc (*) al costat de la localització indiquem quins són els documents que no hem analitzat.

Al final de la bibliografia es troben els **índexs acumulatius de les dues obres (1985 i 1992)**, que permeten una recuperació temàtica més acurada que la classificació sistemàtica del cos de l'obra: índex d'autors-títols, i índex de matèries (conceptes, noms de persones o entitats i geogràfics). El número individualitzador en negreta remet als documents de la publicació del 1992 i el número entre parèntesi remet a la publicació de 1985.

2. BREU COMENTARI SOBRE ELS ESTUDIS

La primera bibliografia -1985- ens mostrava unes 650 cites de títols a l'entorn de l'Hospitalet. Han passat set anys i és evident que des d'aleshores s'ha donat un pas important pel que fa al coneixement de la ciutat. A hores d'ara, gairebé s'ha duplicat el nombre de referències, prop d'un miler, per dues raons: una, l'esforç que s'ha fet des del Centre d'Estudis per rescatar fonts, butlletins de barri, localització d'estudis on l'Hospitalet parcialment o globalment era tractat, i d'altra banda el nou impuls de la recerca local d'aquests últims anys, que ha implicat noves investigacions en el camp de la història local, promoguda tant per les institucions com per les entitats locals.

Pel que fa als grans àmbits en què està estructurada la bibliografia, breument, podem dir:

Que les Jornades de treball que els diversos sectors de la ciutat han impulsat en aquests últims anys han significat un increment important en el coneixement dels diferents aspectes de la nostra realitat. Així, el punt d'arrencada, segurament, va ser la **XXXI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos** que tingué lloc a l'Hospitalet l'any 1985.

En concret, pel que fa a l'apartat primer de la bibliografia, «Marc natural i geogràfic», cal dir que hi ha tingut una forta incidència les **Jornades sobre: l'Hospitalet, quina comarca?**

L'àmbit segon, «Història», s'ha vist notablement augmentat a partir dels estudis d'història local, treballs, tesines i tesis que presenten com a marc referencial l'Hospitalet, orientats des de les diverses facultats universitàries, així com les borses d'estudi promogudes pel Museu d'Història de la Ciutat i, projectes globals, com el «**Manual d'història de l'Hospitalet**».

El resultat final és una ampliació gran pel que fa als estudis d'història antiga i medieval, així com pel que fa als últims segles de la nostra història. Hi ha, encara, buits greus, com els segles XVI-XVIII on manquen encara estudis concrets.

A l'apartat quart, «Patrimoni històric», les primeres **Jornades d'Arqueologia Industrial**, que se celebraren a l'Hospitalet, significaren una bona empena en aquest camp, juntament amb un conjunt de projectes i publicacions relacionades amb les **Rutes urbanes**.

En relació a l'apartat cinquè, «Societat i població», hem de dir que els estudis estadístics i de grups de població, promoguts, sobretot, des de les diferents àrees de

l'Ajuntament són elements rellevants, així com el **Simposi: Català a l'Hospitalet**, que ha generat el subapartat de sociolingüística. També pel que fa a l'associacionisme s'ha produït un avenç, ja que és actualment una de les línies de treball del Centre d'Estudis, al voltant de la qual es troba el projecte dels **Tallers d'Història**.

A l'àmbit sisè, «Economia», constatem que en aquests últims anys s'han realitzat molts estudis concrets, tant en relació a l'evolució dels diversos sectors econòmics com referits a l'anàlisi de la conjuntura d'aquests últims temps, a partir de la crisi econòmica dels vuitanta, i les perspectives de reindustrialització i potenciació del sòl industrial impulsat des de l'Àrea de Promoció Econòmica i Estudis de l'Ajuntament de l'Hospitalet.

També l'apartat «Ensenyament i didàctica» s'ha vist fortament incrementat. De fet hi ha una llarga tradició, a partir de les publicacions del Departament de Dinàmica Educativa: els «Quaderns Urbans», els «Quaderns de Baix», «Experiències». Probablement en els propers anys serà un dels camps de més desenvolupament, amb la importància que els nous corrents educatius de la Reforma donen al coneixement del medi i amb el desenvolupament del concepte de «ciutat educadora».

També les diverses Jornades que s'han celebrat a l'Hospitalet a l'entorn del temps lliure i els esplais ens mostren una bibliografia àmplia en aquest apartat. El mateix passa amb el treball de camp realitzat pels serveis de sanitat i serveis socials de la ciutat, que ha generat una gran quantitat de literatura tant publicada com d'estudis.

Finalment, volem assenyalar que el fet d'incloure en aquesta bibliografia suports documentals, com per exemple, àudio-visuals, i nous apartats, com «Congressos i certàmens literaris», respon a la voluntat que la bibliografia de la ciutat sigui realment un instrument útil per a qualsevol ciutadà de l'Hospitalet.

3. EL PROJECTE D'ACTUALITZACIÓ PERMANENT

L'actualització permanent va ser un objectiu important pel Centre d'Estudis des de la seva publicació l'any 1985. Aquest objectiu s'ha anat retardant fins avui per diverses raons. Una d'elles ha estat la transformació de la **Bibliografia sobre l'Hospitalet** en una base de dades bibliogràfiques de la qual en poden sortir productes en paper com aquesta publicació que presentem, però que també permet una actualització permanent i una recuperació temàtica de la informació més elaborada.

Així, doncs, aquesta bibliografia és el primer producte elaborat amb la **BAse de dades Bibliogràfica d'Estudis Locals de l'Hospitalet: BABEL'H**.

D'ençà 1985 el nombre d'estudis sobre la ciutat ha experimentat un gran creixement, doblant sobradament la quantitat de notícies compreses en la primera edició de la bibliografia.

Aquest creixement de les investigacions sobre l'Hospitalet obliga doncs a un tractament de la documentació que asseguri una millora qualitativa i quantitativa sobre les capacitats de recerca, selecció i difusió de la informació sobre la ciutat.

Els conceptes de col·lecció i conservació adquireixen només sentit quan la informació es posa a disposició dels usuaris, i es facilita l'accés als documents. Cap element del conjunt documental és accessible sense cert tipus de recursos materials que van des de les instal·lacions fins els catàlegs.

Actualment la situació que ofereix tant la infraestructura del Centre d'Estudis com la de les biblioteques de la ciutat, tot i la constant millora, no asseguren aquest accés a la totalitat de la literatura sobre l'Hospitalet i el seu context geogràfic, d'una forma ràpida i eficaç⁽¹⁾.

Per altra banda la informació i les seves tècniques de gestió tenen una influència decisiva sobre els nous estudis a realitzar. Es necessita la informació per impulsar estudis que realment manquin, per fonamentar-los bibliogràficament, per confrontar noves orientacions o senzillament per no incidir de manera reiterada sobre temes ja resolts. Funció important, doncs, en l'orientació de nous estudis, però encara més en el tema de noves publicacions.

El resultat d'aquest increment de l'interès per la col·lecció local des de l'any 1985 ha estat satisfactori, però alhora ha posat de manifest noves exigències: la necessitat d'una actualització permanent i una recuperació temàtica de la informació més elaborada, ràpida i potent.

L'any 1990 es va presentar un projecte per a la creació d'una base de dades de referències bibliogràfiques. Hom preveia donar els següents serveis:

1. Difusió d'informació mitjançant l'edició de butlletins periòdics sobre darreres novetats.
2. Informació bibliogràfica automatitzada, tant dels documents localitzats a la biblioteca del Centre com d'altres biblioteques.
3. Difusió selectiva de la informació individual o col·lectiva.
4. Edició de la **Bibliografia sobre l'Hospitalet** (1985-1991) i dels índexs de l'anterior edició.

A la llum d'aquest objectius es va constituir un grup de treball amb quatre fronts d'actuació:

1. Recerca d'informació sobre l'Hospitalet. Això representa el buidatge dels centres de documentació locals, així com la recerca de treballs als centres de producció (Ajuntament, Museu, fundacions, universitats, etc.)
2. Tria d'un programa capaç d'arribar als objectius establerts. Aquesta tasca significava una primera anàlisi de les capacitats del propi CEL'H, així com de les característiques que oferien els programes.
3. Recerca d'experiències similars amb la finalitat d'aprofitar-les i establir les possibilitats de cooperació i intercanvi.

1) Referent als serveis, organització i política sobre la col·lecció local, és interessant l'article: ELVIRA SILLERAS, Maria. «Aproximació a la col·lecció local» EN: **Item: revista de biblioteconomia i documentació**. Núm. 1 (des. 1987), p. 69-94. La tasca de la biblioteca pública cada vegada és més important en el tema de la col·lecció local, però el volum de la tasca i la manca de personal no permet en molt casos assolir el nivell de serveis que requereixen els usuaris més especialitzats com els estudiosos d'un centre d'estudis.

4. Establiment de les característiques de la base de dades. El format bibliogràfic d'entrada de dades en funció dels centres amb què es pugui col·laborar, però sense allunyar-nos de les pautes de les **ISBD**⁽²⁾.

La cooperació dintre del context local quedà clarament assegurada pel plantejament obert de la bibliografia, ja que es va demanar col·laboració als socis i es posà en coneixement dels responsables competents en el tema de la col·lecció local (per una banda Biblioteques, Arxiu, Museu i Organisme Autònom Municipal de Cultura i, per altra, el Departament de Promoció Econòmica i d'Estudis de l'Ajuntament de l'Hospitalet, que va mostrar-se molt interessat en aquest projecte i ens va indicar la seva disposició a finançar l'edició i el posterior funcionament de la base de dades). El fet que la primera iniciativa en aquest terreny la prengué el Centre d'Estudis també obligava a plantejar l'actualització.

Per altra banda es vol oferir la localització de tots els documents, facilitant l'accés a la col·lecció local de l'Hospitalet.

Amb les entitats i centres de fora de la ciutat la necessitat d'intercanvi i coordinació va trobar solució en la crida que el Grup d'Història Local de la UAB feia en el seu article publicat a finals del 1990 a **Plecs d'història local**.

«Per tal que la informació que proporcionem als usuaris sigui exhaustiva i fiable, serà necessari articular una xarxa de col·laboracions que permeti una actualització ràpida i rigorosa des dels propis centres de producció d'història local» ... «Una tasca d'aquest estil no es pot portar feliçment a terme sense les col·laboracions de tots els implicats, és per això que des de les pàgines d'aquesta revista sol·licitem l'ajut i el suport de tots aquells interessats en el nostre projecte»⁽³⁾.

Des del Centre d'Estudis d'Hospitalet aquesta proposta coincidí amb la fase de tria del sistema gestor de bases de dades (SGBD), i ens obligà a replantejar-nos i retardar certes opcions de treball.

Val a dir que l'opció final de col·laborar amb el GHL ha estat molt profitosa:

1. Per la tria d'un programa (el micro CDS/ISIS de la UNESCO) que supera el rendiment i servei d'altres programes consultats.

Permet les funcions típiques dels SGBD: flexibilitat en la longitud dels camps, possibilitat de definir subcamps, versatilitat en els formats de visualització i d'impressió, facilitats per a l'elaboració de llistats i índexs, llenguatge d'interrogació força elaborat amb operadors booleans, operadors de proximitats, etc.

També permet realitzar intercanvi de dades segons la norma ISO 2709-1973, amb la qual cosa queda oberta la possibilitat de distribuir aquestes bases de dades en sistemes de biblioteques que facin servir format segons aquesta norma internacional.

2) Federació Internacional d'Associacions de Bibliotecaris i de Biblioteques (IFLA). **ISBD (M) : descripció bibliogràfica normalitzada internacional per a publicacions monogràfiques**. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat. Institut Català de Bibliografia, 1984. També la resta d'ISBDs i en especial: IFLA. **Pautes per l'aplicació de les ISBD a la descripció de parts components**. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat. Institut Català de Bibliografia, 1990.

3) Grup d'Història Local (UAB). «La informàtica al servei de la història» EN **Plecs d'història local**. Núm. 29 (oct. 1990), p. 35-37.

2. **Per l'aprofitament de l'experiència** prèvia d'un altre usuari, que ens ha ajudat a resoldre molts dubtes de funcionament i instal·lació. També ens ha apropiat a formar part d'un grup d'usuaris del programa a tota Espanya.

3. **Perquè ha permès compartir criteris d'anàlisi documental**, que han millorat i enriquit mútuament la configuració de les bases de dades.

4. **Per l'aprofitament del treball**, ja que hem acordat l'intercanvi dels registres bibliogràfics. Això dona una major difusió i accessibilitat dels treballs sobre la història local de l'Hospitalet, alhora que pot possibilitar la creació d'un punt de consulta de la base de dades del GHL de la UAB a l'Hospitalet.

Les perspectives de futur del Grup de Bibliografia del CEL'H estan marcades per uns objectius molt engrescadors. Però el cost de la tasca documental és elevat i la manca de recursos dificulta la continuïtat necessària. Les fites immediates són:

1. Oferir la consulta de les bases de dades (de l'Hospitalet i d'Història Local de Catalunya) als estudiosos de la ciutat, amb les limitacions materials pròpies d'un centre d'estudi.

2. Elaboració d'actualitzacions bibliogràfiques permanents anuals en el ***Butlletí del Centre d'Estudis de l'Hospitalet***.

3. Estudiar amb les administracions públiques implicades la millor solució perquè els fons locals de l'Hospitalet, entre els quals els del Centre d'Estudis és capdavanter pel seu volum i característiques, gaudeixin de l'accessibilitat i del tractament bibliotecari que la ciutat necessita. En aquests moments estem estudiant amb l'Àrea d'Alcaldia de l'Ajuntament les fórmules de col·laboració per poder garantir la continuïtat de BABEL'H i la seva consulta per part dels estudiosos de la Ciutat de forma provisional, mentre no puguem garantir una bona solució definitiva.

La solució òptima passa per algun conveni de col·laboració entre el Centre d'Estudis i les autoritats bibliotecàries. És necessària una integració de fons i de recursos en alguna biblioteca de la ciutat, que dediqui una sala als estudis locals i que estigui en condicions d'assumir i d'ampliar els serveis que avui dia ofereix voluntàriament el Centre d'Estudis.

Es tracta, al capdavant, d'apropar-nos a les recomanacions que respecte al tema fa la Federació Internacional d'Associacions de Biblioteques i Bibliotecaris:

«La biblioteca pública ha d'ésser el principal centre d'informació i investigació pel que fa als temes relacionats amb la pròpia localitat»... «Ha de mantenir bons contactes amb altres institucions relacionades amb el proveïment i la conservació d'arxius i d'informacions locals» ... «Ha de patrocinar o fomentar un grup de treball que estudiï la història local i la publicació d'estudis d'investigació sobre la localitat»⁽⁴⁾.

4) IFLA. Secció de Biblioteques Públiques. ***Directius per a biblioteques públiques***. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Docentalistes de Catalunya, 1987

4. LOCALITZACIONS

De tots els documents que es troben al Centre d'Estudis i a Can Sumarro es dona la seva localització de forma prioritària. Si no es troben a cap d'aquestes dues localitzacions, es dona una localització alternativa.

Quan un document no ha estat analitzat la localització porta un *. Si el document està en procés d'adquisició pel Centre d'Estudis la localització és: **CEL'H***

Una selecció força completa dels documents que es citen en aquesta bibliografia també es troben a la resta de biblioteques públiques de la ciutat.

AHH: Arxiu Històric de l'Hospitalet
C/Joan Pallarés, cantonda C/Xipreret
08901 l'Hospitalet
Tel. 338 13 96

BC : Biblioteca de Catalunya
Carrer del Carme, 47
08001 Barcelona
Tel. 317 07 78

BCS: Biblioteca Pública Can Sumarro
C/Riera de l'escorxador s/n
08901 l'Hospitalet
Tel. 337 20 82

CEL'H: Centre d'Estudis de l'Hospitalet
C/Major, 57
08901 l'Hospitalet
Tel. 338 60 91

CRPH: Centre de Recursos Pedagògics Ciutat de l'Hospitalet
Rambla Just Oliveras, 23
08901 l'Hospitalet
Tel. 338 08 14

PMSCH: Patronat Municipal de Serveis Comunitaris de l'Hospitalet
(actualment: Àrea de Benestar Social)
C/Tecla Sala, 11
08901 l'Hospitalet
Tel. 338 40 54

UABL: Biblioteca de Lletres de la Universitat Autònoma de Barcelona

UB: Universitat de Barcelona
Biblioteca General i de Referència.
Altres Facultats

UBFGH: Universitat de Barcelona. Facultat de Geografia i Història

5. ABREVIATURES

col.	color
coord.	coordinador
dir.	director
ed.	edició
et al.	el alii (i d'altres)
f.	full
gràf.	gràfics
il.	il·lustrat
núm.	número
p.	pàgina
s.l.	sense lloc
s.n.	sense nom
supl.	suplement
vol.	volum

(↓)	publicació periòdica morta
(?)	publicació periòdica sense dades sobre la continuïtat
*	document no analitzat, només citat
[]	elements de la descripció no explícits en les fonts principals d'informació del document

6. AGRAÏMENTS

Finalment volem agrair l'ajut de totes aquelles persones que d'una forma o altra han col·laborat en la realització d'aquesta obra:

Especialment a la Teresa Vilàs, que va ser iniciadora del treball d'actualització en el Centre d'Estudis.

També volem agrair l'ajut i el suport de:

Assumpta Manzaneres, Teresa Linares, Maria José Malagón, Natxa Llagüe, Pepi Prieto i Montserrat Solanes.

Clara Carme Parramon, de l'Arxiu Històric de l'Hospitalet.

Els bibliotecaris i bibliotecàries de les «Biblioteques públiques de l'Hospitalet».

El Grup d'Història Local de la UAB.

UNESCO per facilitar-nos l'ús del Micro ISIS.

Els «Estudiosos» de la ciutat, que han fet necessària aquesta actualització.
De forma molt especial a l'Ajuntament de l'Hospitalet per haver fet possible aquesta publicació tot i tenint un cost de finançament important.
... i a les nostres famílies i amics que han hagut de suportar la nostra «febre bibliogràfica» especialment en dies festius i de vacances.

Esperem la comprensió de tots els usuaris pels errors i mancances que segurament es detectaran quan l'obra estigui ja al carrer. A tots els agrairíem que ens fessin arribar les aportacions, correccions i crítiques per a millorar un treball que volem que tingui continuïtat a través de la base de dades que el Centre d'Estudis vol oferir a la ciutat.

Cristóbal Urbano
Agustín Castellano
Joan Camós
Centre d'Estudis de L'Hospitalet